AUDITCOMMISSIE

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Laan van de Glazen Stad 1
2672 TA Naaldwijk
T 14 0174
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR.	BIJLAGE(N)
			G25-001696	
CONTACTPERSOON		AFDELING	TELEFOONNUMMER	DATUM VERZONDEN
T. van der Kleij			06-20307369	21 oktober 2026

ONDERWERP
Advies Auditcommissie op de programmabegroting 2027 -2030

Geachte raadsleden,

Voor u ligt het advies van de Auditcommissie inzake de programmabegroting 2027-2030 en de financiële uitwerking van het Collegewerkprogramma (hierna: CWP) in de eerste begrotingswijziging. Dit advies is opgesteld na bestudering van de begrotingsstukken, de beantwoording van onze vragen en de beraadslagingen binnen de Auditcommissie. Het overleg met de wethouder Financiën, afdelingshoofd financiën, raadsaccountant en de ondersteuning heeft plaatsgevonden op 14 oktober 2026.

Ons doel is u te voorzien van een onafhankelijk oordeel over de financiële positie van de gemeente en u te wijzen op de voornaamste risico's en aandachtspunten die van belang zijn bij uw besluitvorming. Wij beoordelen de stukken vanuit de financiële beheersing, de kwaliteit van de informatievoorziening en de controleerbaarheid van de gemeentelijke financiën. De politieke afweging over de beleidsambities en de verdeling van middelen is aan uw raad. Wij geven daarom geen advies over het voor of tegen de begroting stemmen, maar richten ons op de financiële voorwaarden voor een zorgvuldig onderbouwd besluit.

Algemene beoordeling
Westland beschikt over een aanzienlijke reservepositie die ruimte biedt om tegenvallers op te vangen. De verwerking van het CWP vraagt daarnaast aandacht voor het meerjarige evenwicht. In 2028 en 2029 resteren tekorten, ook na de voorgestelde inzet van jaarlijks €3 mln. uit de algemene reserve in 2027 tot en met 2029.

Begrotingssaldo in € miljoen	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Oorspronkelijke begroting	+3,346	+1,413	+1,628	+9,893
Inclusief CWP	+1,960	−1,491	−1,026	+3,037

Voor een volledig oordeel over het structurele en reële evenwicht zijn naast de begrotingssaldi ook de aard van de baten en lasten en de haalbaarheid van de ramingen van belang. Een aanvullende toelichting op deze onderdelen helpt de raad de financiële houdbaarheid van de begroting inclusief CWP zorgvuldig te beoordelen. Wij hebben het college gevraagd uw raad vóór de vaststelling een geactualiseerd overzicht van het structurele saldo inclusief CWP te verstrekken, met een toetsbare onderbouwing van de stelposten en reserve-inzet.

1. Opbouw en informatievoorziening

De indeling in negen programma's sluit aan op de BBV-taakvelden. De conversietabel ondersteunt de vergelijking met eerdere jaren. Een volgende stap is het verder zichtbaar maken van de samenhang tussen doelen, prestaties, budgetten en CWP-maatregelen.

Wij adviseren uw raad het college te verzoeken deze samenhang bij de verdere uitwerking van het CWP inzichtelijk te maken en belangrijke doelen te voorzien van een startmoment, doel en evaluatiemoment. Digitale overzichten en visualisaties kunnen de toegankelijkheid voor raadsleden en inwoners verbeteren.

2 Financiële positie en investeringen

In de oorspronkelijke begroting bedraagt de beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari 2027 circa €240,1 mln. De weerstandsratio is 15,9 voor overige risico's en 1,36 voor gebiedsontwikkelingen. Die laatste buffer is *voldoende*, maar minder ruim. De ratio's zijn afhankelijk van de actualiteit en volledigheid van de inventarisatie. De structurele en niet-gekwantificeerde risico's komen hierin niet volledig tot uitdrukking.

De vaste schulden lopen op van €327,5 miljoen eind 2025 naar €497,8 miljoen eind 2027, waarna een daling naar €364,5 mln. eind 2030 is voorzien. De netto schuldquote bedraagt in 2027 124,1%, dit is gecorrigeerd voor verstrekte leningen 119,6%. De solvabiliteit daalt van 39,2% eind 2025 naar 31,3% eind 2027. De grondexploitatiequote van 40% en belastingcapaciteit van 111,5% in 2027 vallen in de meest risicovolle signaleringscategorie. Dit zijn signalen voor de financiële beoordeling, geen wettelijke overschrijdingsnormen.

Wij adviseren uw raad de ontwikkeling van de signaalwaarden nauwlettend in de gaten te houden. Wij bevelen daarnaast aan bij de eerstvolgende MIP-actualisatie een scenario voor vertraagde grondverkopen, hogere rente en uitlopende projecten te laten presenteren met mogelijke beheersmaatregelen.

Inzet van reserves

Het CWP voorziet naast €9 mln. surplusinzet €6,75 mln. aanvullende onttrekkingen aan de algemene reserve voor incidentele maatregelen.

Wij adviseren uw raad de voorgestelde jaarlijkse surplusinzet van €3 mln. te beoordelen aan de hand van een inzichtelijke berekening. Wij bevelen aan het college daarbij de relevante risico's, eerdere bestedingsbesluiten, CWP-mutaties en de afzonderlijke buffer voor gebiedsontwikkelingen te laten betrekken.

Het college heeft daarnaast aangegeven te onderzoeken welke reserves al meerdere jaren niet zijn aangesproken en mogelijk kunnen vrijvallen. Wij zien dit als een zinvolle aanvulling op het inzicht in de beschikbare financiële ruimte. Wij adviseren uw raad het college te verzoeken de uitkomsten te presenteren met per reserve de bestemming, eventuele verplichtingen en een onderbouwing van het bedrag dat kan vrijvallen. Wij bevelen aan deze ruimte pas bij de financiële afweging te betrekken nadat de onderbouwing beschikbaar is en uw raad over de vrijval heeft besloten.

Investeringsplanning en kapitaallasten

Het CWP reserveert oplopend tot €3,91 mln. in 2030 voor nieuwe kapitaallasten en boekt daarnaast een voordeel door onderuitputting van investeringen in. Wij adviseren uw raad het college vóór vaststelling om een toelichting te vragen op de aansluiting tussen de bestaande MIP-stelpost en de CWP-mutaties. Zo wordt duidelijk hoe de voordelen zijn verwerkt en hoe dubbeltelling wordt voorkomen.

Verder adviseren wij uw raad met het college af te spreken bij de MIP-actualisaties per groot project het totale krediet, de locatie, planning, subsidies, risico's en structurele exploitatielasten te tonen, ook zoveel mogelijk na 2030. Daarbij horen een onderscheid tussen gemeentelijke activa, bijdragen aan derden en exploitatielasten en een planning die past bij de uitvoeringscapaciteit. Voor Flora Campus Westland, GO Verdilaan, het nieuwe Westland Theater en onderwijshuisvesting bevelen wij aan nieuwe kredietbesluiten te baseren op een integraal kostenbeeld.

3. Sociaal domein

De zorgvraag en tarieven blijven belangrijke financiële risico's. De begroting bevat vanaf 2028 een stelpost *"indexeren opbrengst hervormingsagenda"* van €3 mln. per jaar. Deze is nog in te vullen en verwijst naar het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd.

Wij adviseren uw raad het college te vragen deze besparing nader uit te werken in maatregelen, een tijdpad en onderbouwde financiële effecten. Voor zover de opbrengst nog onvoldoende kan

worden onderbouwd, bevelen wij aan een aangepaste raming en passende dekking te bespreken. Een toelichting op de samenhang met eerdere besparingen helpt overlap te voorkomen. Daarnaast rekent de begroting vanaf 2028 op €1,5 mln. inkomsten vanwege een eigen bijdrage jeugdzorg. Voor de voorgenomen wijziging van huishoudelijke hulp binnen de Wmo is vanaf 2029 een netto-effect van circa €5,6 mln. per jaar budgetneutraal verwerkt. De uitwerking van deze landelijke maatregelen is onzeker. Wij adviseren uw raad het college bij iedere afwijkingenrapportage afzonderlijk te laten rapporteren over deze aannames en de gevolgen bij vertraging.

Voor het programma Jeugd wordt in 2027 en 2028 jaarlijks €2,07 mln. uit de reserve Sociaal Domein ingezet. De totale reserve daalt volgens de oorspronkelijke begroting van €7,66 mln. eind 2026 naar €2,20 mln. eind 2030. Wij adviseren uw raad het college uiterlijk bij de volgende kadernota te laten aangeven welke activiteiten eindigen of doorgaan en hoe voortzetting structureel wordt betaald.

4. Riool- en afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing stijgt in 2027 met circa 25%. De geraamde woonlasten voor een eigenaar van een woning met een meerpersoonshuishouden stijgen van €1.110 naar €1.221. De kostendekking van afval bedraagt vóór de reserve-inzet 89,6%, met een onttrekking van € 2,364 mln. wordt 100% bereikt. Bij riool is de dekking voor de voorzieningsinzet 93,2%, een onttrekking van €1,389 mln. brengt deze op 100%.

Volledige dekking inclusief reserve/voorziening inzet betekent niet dat de tarieven de jaarlijkse kosten zelfstandig dekken. De afvalreserve daalt van €10,97 mln. eind 2026 naar €3,37 mln. eind 2030. Een verbinding tussen de beschikbare reserveprognoses en de ontwikkeling van kosten en tarieven helpt om tijdig keuzes te maken.

Wij adviseren uw raad het college bij de belastingvoorstellen in december 2026 te vragen om een samenhangend meerjarenoverzicht van tarieven, kostentoerekening en reserve- en voorzieningsstanden. Wij bevelen aan daarbij expliciet af te wegen in welk tempo de tarieven de jaarlijkse kosten moeten dekken en hoeveel reserve-inzet daarvoor verantwoord is.

Voor riolering adviseren wij uw raad het college te verzoeken bij die behandeling een concrete oplevertermijn voor het nieuwe beheerplan voor riolering te geven. Dit plan biedt de gelegenheid onderhoud, vervanging, financiering en benodigde voorzieningen in samenhang te onderbouwen.

5. Verdiepende en signalerende rol Auditcommissie

Om de verdere verbetering van de financiële beheersing te ondersteunen, heeft de Auditcommissie het voornemen een meer verdiepende en signalerende rol te vervullen. Wij stellen uw raad voor jaarlijks enkele thema’s te bepalen. De commissie kan deze binnen haar taak

onderzoeken, ondersteund door de raadsaccountant en de organisatie, en uw raad daarover adviseren.

Wij hebben de volgende thema's voor ogen: projectbeheersing grote investeringen en vervangingswerkzaamheden, risicomanagement en interne beheersing, subsidieverlening- en verantwoording en systematiek lokale heffingen.

Wij verzoeken uw raad bij de behandeling van dit advies aan te geven welke van deze thema's prioriteit verdienen en welke aanvullende onderzoeksvragen u wilt meegeven. De Auditcommissie werkt deze reactie vervolgens uit in een voorstel voor de jaarlijkse agenda, met aandacht voor afbakening, planning en de benodigde ondersteuning.

Conclusie en advies aan de raad
De gemeente beschikt over sterke reserves, een uitstekend weerstandsvermogen en kengetallen die binnen de signaleringswaarden blijven. Tegelijkertijd benadrukken wij de oplopende schuldpositie, de afhankelijkheid van grondverkopen, de risico's van grote investeringsprojecten, de onzekerheden binnen het sociaal domein en de ontwikkeling van de heffingen. Na verwerking van het CWP resteren in 2028 en 2029 tekorten. Voor een volledig oordeel over het structurele en reële evenwicht is de gevraagde aanvullende onderbouwing van de stelposten en reserve-inzet nodig.

Wij adviseren uw raad:

- bij de besluitvorming over de programmabegroting 2027-2030, inclusief eerste begrotingswijziging, de gesignaleerde financiële risico's nadrukkelijk te betrekken bij de afwegingen, in het bijzonder de ontwikkeling van de schuldpositie, de beheersbaarheid van grote investeringen en de haalbaarheid rond de financiële opbrengsten in het sociaal domein;
- het college te verzoeken de raad via de reguliere P&C-cyclus inzichtelijk te informeren over de realisatie van de financiële aannames, de ontwikkeling van de belangrijkste risico's en de maatregelen die nodig zijn wanneer besparingen of inkomsten achterblijven;
- het college te verzoeken bij de verdere uitwerking van het CWP en het MIP de samenhang tussen beleidsambities, investeringen, structurele lasten en de financiële ruimte van de gemeente inzichtelijk te maken, ook voor de periode na 2030, en daarbij de gevolgen voor de schuldpositie en de structurele houdbaarheid van de heffingen te betrekken.
- bij de behandeling van dit advies aan te geven welke verdiepingsthema's voor de Auditcommissie prioriteit verdienen en welke aanvullende onderzoeksvragen u wilt meegeven.

Met vriendelijke groet,

de Auditcommissie Westland,

André van den Berg, voorzitter
Peter Voskamp
Janice de Jong
Bart Wijnands
Bea Koen-Snijders
Ted van der Kleij, secretaris